

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

VI. De alijs Vitijs Rescriptorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

ARTICULUS VI.

De aliis vitiis Rescriptorum.

SUMMARIUM.

91. Non valent rescripta contra Jus :
92. Contra Consuetudinem,
93. Vel jus tertii impetrata, sine expressa derogatione :
94. Neque etiam, quibus omnia, tam presentia quam futura, negotia committuntur,
95. Nisi concernant monasterii &c. de- fensionem :
96. Neque etiam, quibus iudex incertus,
97. Nisi ex certa scientia, delegatur :
98. Neque, quibus conceditur aliquid irrationabile,
99. Aut erratur in Latinitate,
100. Curia stylo recepta,
101. Etiam quoad partes non connexas :
102. Neque etiam, quibus consueta appellandi forma,
103. Aut debita solemnitas non observatur.

91. **R**escripta, tanquam ob-vel subreptitia aut aliter vitiosa, etiã rejiciuntur Primò, si emanarunt contra Jus commune, non factã istius mentione seu derogatione, *can. Rescripta 25. q. 2. l. Rescripta 7. C. de Precib. Imp. offerend. & l. fin. C. si contra Jus &c.* sive illud Ecclesiasticum *c. Ex parte 3. de Capell. Monach.* sive Imperiale, *can. Imperiali q. 2. cit.* aut etiam Municipale sit, *Rebuff. Prax. Benef. Tit. de Rescript. n. 70.* Ratio est; quia censentur aliena à Principis intentione; quòd vel per fraudem ipsò incisco concessa: vel

vel ipse, propter supplicantium importunitatem aut suarum occupationum multitudinem, Juris non fuerit memor, *c. Ex parte cit.* neque enim verisimile est, Principem Jus, tot vigiliis excogitatum & inventum, unò rescriptò subvertere voluisse, *c. Ecclesia 57. de Electione & l. Si quando 35. pr. C. Inoffic. test.*

Secundò, eadem ratio est rescriptorum, quæ emanarunt contra Consuetudinem legitimè præscriptam & Stylum Curia, arg. *c. Quàm gravi 6. de Crim. Falsi*; nam etiam hæc, si speciali clausula munita non sint, à Papa non emanasse præsumuntur, *c. Porrethi 6. de Confirmat. util.* Unde, si ab isto delegaretur iudex, ut procedat absque causæ cognitione, *c. Ex parte 2. vel in præjudicium adversarii lite pendente, vel contra transactionem aut sententiam, quæ transit in rem judicatam &c.* aliquid fieri mandaret, ejus executio differenda esset, donec Papa secundò, vel melius informatus aliud rescriberet, *l. fin. C. de Precib. Imp. off. & Novell. 134. cap. 6. Haunold. Titul. Proam. n. 348.* Imò Panormit in *c. Ex parte cit. n. 4.* & ibi Imolan. 3. hujusmodi à Jure & communi stylo alienum rescriptum impetrantem, tanquam de fallitate & fraude suspectum ad Papam cum ipso rescriptò remittendum, censent, Unde etiam

Tertiò, vitiosum est rescriptum, quò tollitur aut læditur Jus alicui tertio quæsitum: nisi huic expressa mentione derogetur; quia Princeps, licet ex justa & utilitatem publicam concernente causa possit, tamen si de ejus voluntate certò non constat, alterius juri præjudicare voluisse nunquam præsumitur, *c. Super eo 15. junctâ Glossâ V. Intentionis de Offic. deleg. & l. Prator ait 2. §. 16. ff. Nequid in loco publico*; ideòque in omni rescripto, privilegio; concessione & dispositione

tione Principis subintelligitur, *Salvo jure alterius*, vel *Sine alterius præjudicio*: quantumcunque ea generalibus verbis, imò motu proprio & ex certa scientia fit facta: nisi contineat clausulam de plenitudine potestatis, vel motus proprius aliàs effectum non haberet, aut aliunde indubitatè appareat, eum alieno juri derogare voluisse, Panormit. in *c. Super eo cit. n. 2.* Baldus in *l. 1. ff. de Rev. divif.* Everardus *Arg. Legal. loco à Plenitudine potest. n. 12.* Gaill. *Lib. 2. observat. 58. n. 5.* Barbosa in *c. Cum Ordinem 6. n. 3.* & Laiman in *c. Super eo cit. n. 1.*

94. Quartò, vitiosum est rescriptum Justitiæ, quò omnia negotia, tam præsentia quam futura, uni vel etiam pluribus certis judicibus committerentur, *c. Ad hac 10.* quia id repugnaret communi stylo & praxi Curia: & nimium derogaret potestati judicis Ordinarii: cui Papa ita enormiter præjudicare non intendit, *arg. can. Pervenit 11. q. 1. Glossa in c. cit. V. Omnia & ibi Panormit. n. 3.*
95. *Justitia*, inquam; quia per rescriptum Gratiæ, ad defendendum v.g. religiosum Ordinem vel monasterium à manifestis injuriis & violentis impetitionibus adversariorum, dari ita solent judices, qui Conservatores nuncupantur, *c. 1. & c. fin. de Offic. deleg. in 6.* ut cum Panormit in *c. Ad hac cit. n. 5.* notat Laiman *n. 1.*

96. Quintò, Rescriptum Justitiæ, quò non certus, sed incertus & ad arbitrium impetrantis eligendus, judex delegaretur, *c. Ad hac cit.* quia eligere impetrans posset eum, qui sibi faveret & adversæ parti meritò esset suspectus. Ex certa tamen scientià ita delegari à Papa posset judex, concessâ adversæ parti facultate recusandi; quia ex certa scientià ab eo Juri communi aut Stylo Curia: derogari posse, in *c. cit.* cum Glossa *V. Elegerint*

notant Panormit. *n. 8.* & Laiman *n. 4.*

Sextò, Rescripta, quibus aliquid alienum à recta ratione, aut omnino insolitum, vel nimis durum, aut contra publicam utilitatem comittitur aut mandatur, *c. Si quando 5. hic c. Cum teneamur 6. de Prabend. & Novell. cit. cap. 6.* Quare etiam hoc casu, cum de rescribentis voluntate meritò dubitetur, iteratam ejus jussionem potiùs expectandam, quam ad rescripti executionem procedendum, rectè monent *cit. Gaill. observat. 58. n. 7.* & Laiman in *c. Si quando cit. n. 2.*

Septimò, quodcunque sive Justitiæ sive Gratiæ rescriptum, continens manifestum in constructione peccatum, sive errorem in Latinitate, *c. Ad audientiam 11. Manifestum*, inquam, & *In constructione*: cujusmodi non est error contra Orthographiam; neque censetur unius literæ vel syllabæ, quæ sensum non mutat: aut solius elegantia: sermonis defectus: neque etiam error in constructione excusabilis per figuram: de cujusmodi erroribus loquens S. Augustinus, *Indignum*, inquit, *est, ut verba caelestis oculi restringantur sub regulis Donati, can. 13. dist. 38.* Sed esse debet solæcismus indubitatus, sive error contra Latinitatem, non Tullianam au Luvianam, sed Stylo Curia: vel Camera: Apostolica: receptam, ut in *c. Ad audientiam cit.* cum Tholosano advertit Laiman *n. 2.* Ubi rationem reddit; quòd rescriptum non tam propter vitiosam Latinitatem, quam propter suspicionem falsitatis & præsumptionem fraudis, ex tali errore ortam, rejiciatur.

Neque obstat; quòd propter errorem in Latinitate non vitentur Testamenta & Instrumenta contractuum, *l. Imperator 8. C. de Statu hom. §. 1. Error 7. C. de Testament.*; quia in his, cum ordinariè

dinarie committantur uni tabellioni, facile aliquid incorrectum relinquitur: non etiam in rescriptis Apostolicis: in quibus, quia magna cum maturitate consilii decoquuntur & concipiuntur, *can. Apostolica 35. q. 9.* & per multorum Officialium manus transeunt ac releguntur, verisimile non est, ejusmodi errorem relinqui incorrectum, Glossa in *c. Ad audientiam cit. V. Manifestum* & Felin. in *c. Ex parte 11. de Fide Instrument. n. 2.* Quæ ratio, cum, sicut de Apostolicis, sic etiam de Imperatoris ac Regum rescriptis, ab iisque indultis privilegiis procedat, errore in Latinitate vel constructione, Cancelliarum stylò recepta, etiam ista vitiantur: quantumvis id Jure Civili expressè sancitum non reperiatur, ut cum Panormit. in *c. cit. n. 3.* istius argumentò docent Laiman *n. 2.* & Barbosa *n. 4.*

101. Dubium hic est, an error in Latinitate rescriptum etiam vitiet quoad partes separatas, errorem in illa non continentem. Ratio dubitandi oritur à paritate ob-vel subreptionis: quæ rescripti partes separatas non affici & vitari, dictum est *n. 85.* Sed paritas non est; quia vitium Latinitatis facit, ut rescriptum non à Curia, vel saltem contra Principis voluntatem emanasse, præsumatur: non item in una parte admittitur ob-vel subreptio; quia ista non impedit, quò minus de voluntate Principis, quoad gratiam concessam in parte omnino separata, constet. Ita in *c. cit. Felinus n. 2.* Barbosa *n. 4.* & Fagnanus *n. 7.*

Quamvis autem ex manifesto errore in Latinitate, literas è Curia Apostolica non emanasse & esse falsas, præsumatur, *c. Ad audientiam cit. & c. Quàm gravi 6. de Crimine falsi*, eam tamen præsumptionem juris tantum, non etiam

de jure esse, verisimilius censet Engel *ad hanc Rubr. n. 13.* quòd, si ejusmodi literas è Curia vel Cancellaria Apostolica emanasse verasque esse, appareat aut legitime probetur, executioni mandari possint: & licet per multorum manus & oculos transeant, propter earum tamen & negotiorum aliorum multitudinem contingere possit, ut scriptoris festinatione & incuria contra Curia stylò receptam Latinitatem error irrepat, & ab Officialibus, à quibus literæ revidentur, ad alia, quibus urgentur & aliquando admodum afficiuntur, negotia interestis, non deprehendatur.

Octavo, de falsitate suspecta sunt rescripta, quibus Patriarchæ, Archi- aut Episcopi *Filii*: Imperator, Reges, alii Principes & Seculares quicumque *Fratres* appellantur, aut ad unum termo sit in numero plurali, *c. Quàm gravi 6. de Crimine falsi*; quia continent errorem contra stylum Curia & sedis Apostolicæ; quæ solos Patriarchas, Archi- & Episcopos confirmatos, *Venerabiles Fratres*; Reges autem & alios Principes *Seculares Dilectos filios*, & *Illustres* aut *Nobiles*: si conjugali vinculo aliquando ligati, *Viros*: si soluti adhuc sint, *Juvenes* appellat. Eodem *Filii* nomine vocat Episcopos tantum electos, iisque inferiores Prælatos & Capitulum Cathedralis vel Collegiati: imò etiam S. R. E. Cardinales, qui Episcopi non sunt: nisi cum eis simul Episcopos alloquatur, Gonzalez in *c. Quàm gravi cit. n. 2.*

Nondè, quæ carent debita solemnitate, arg. *l. Si jubemus 29. C. de Testamentis*: quæ raluram, lituram vel cancellationem continent in loco suspecto rescripti, seu parte ejus substantiali, arg. *c. Inter dilectos 6. de Fide Instrument.* ubi hujus vitii pleniorum dabitur explicacionem.